

DROSTE'S CACAO

netto
1/10 K.G.

Design Jan Misset

Webinar Klankbordgroep

Criteria voor criteria

Hoe te beoordelen welke criteria behulpzaam zijn bij het maken van gedragen verklarende analyses

15 mei 2025

BUREAU PEERS

Kwaliteits- criteria VA

Criteria verklarend analyse

- **Doel**: wat willen we bereiken?
- **Wie** is daarbij nodig?
- **Welke criteria** zijn daar voor nodig?
- **Waar te vinden?**

Doel

Wat willen we met de verklarende analyse bereiken?

NIET

alleen naar de moeilijkheden kijken van jeugdigen en ouders

WEL

breder: naar de invloeden die hebben bijgedragen aan het **ontstaan** van de moeilijkheden en aan de invloeden die maken dat moeilijkheden **niet vanzelf weg gaan**. Zodat wat we aan hulp bieden **effectiever** is.

#KENMERKEN

Een **gedragen** verklarende analyse waarin het **gezin zich herkent**, waarvan het gezin zich **eigenaar voelt**. Waarin we ook **gunstige** invloeden die er al zijn meenemen en benutten. En een VA die voldoet aan **professionele kwaliteitseisen**.

Wie is nodig bij het borgen van de kwaliteit?

- Ouders, jeugdigen, betrokkenen dmv evaluaties
- Professionals, intervisie, supervisie
- Management en bestuur
- Regio samenwerking

Fase
2

Kwaliteitscriteria voor de
VERKLARENDE ANALYSE

2a De verklarende analyse is een 'gedragen' analyse

Er is nagevraagd of jeugdige/ opvoeders/ gezagdragers:

- ☒ Het proces van vraagverheldering, VA en formuleren van doelen als een constructieve **samenwerking** hebben ervaren
- ☒ Zich **eigenaar** voelen van het resultaat van VA
- ☒ Vinden dat VA in **begrijpelijke** taal is geschreven
- ☒ Vinden dat ze VA aan **anderen** kunnen **toelichten**; wat er aan de hand is, wat daarop van invloed is en waarbij ze hulp nodig hebben

2b De inhoud van de verklarende analyse is gebaseerd op state of the art vakkennis

- ☒ De verklaring is in lijn met de huidige theoretisch goed gefundeerde en zo mogelijk wetenschappelijk onderbouwde vakkennis en richtlijnen

Bestuur en management

Drie fasen

1. **Exploratiefase:** urgentiebesef verhelderen (hoe past de verklarende analyse binnen de strategische doelstellingen van de organisatie) en draagvlak creeeren
2. **Inrichtingsfase:** randvoorwaarden (rapportage, handelingsplan), scholing (off en on the job), werkstructuur
3. **Verankeringsfase:** monitoring, borging in reguliere werkprocessen

Best practices mbt de borging van de kwaliteit

Kwaliteits eisen inbouwen in
het EPD en het
hulpverleningsplan

- ☒ Zorgen over het gedrag, de ontwikkeling of moeilijkheden van de jeugdige zijn beschreven in **feitelijk en concreet waarneembaar gedrag**
- ☒ **In de woorden van jeugdige en betrokkenen** met recente voorbeelden uit het dagelijks leven
- ☒ **Prioriteiten** van jeugdige en betrokkenen, waar zij hulp bij willen zijn beschreven
- ☒ **Wensen** mbt verandering van problematiek

kinder- en jeugdpsychiatrie
karakter

Verklarende analyse

Reden van aanmelding - verschijnselen ?

1 Samenvatting verschijnselen ?

- ☒ Moeilijkheden zijn **feitelijk en concreet** geformuleerd zonder interpretaties en voorbarige conclusies
NIET: 'Ze zit niet lekker in haar vel (vaag)'
WEL: 'ze heeft moeite om.....'
NIET: 'doordat ouders zijn gescheiden (voorbarige verklaring)'
WEL: 'sinds 20XX woont ze bij vader (feitelijk)'
- ☒ Per cluster uit de top 3 is er een professionele inschatting van:
 - **aard**
 - **beloop**
 - **omvang**
 - **ernst**
- ☒ Formulering is **zonder veroordelende labels**
NIET: 'hij is zelfbepalend/ manipuleert/ egocentrisch/ lui, etc'
WEL: 'in termen van moeite met'

Best practices mbt de borging van de kwaliteit

Buddy systeem formulering werkhypothese

Leren met elkaar van verklarende analyses tijdens
werkoverleg (= aanpassing overlegstructuur)

Geplande evaluaties adhv criteria van dossiers

Team ontwikkelings jaardoelen ogv **zelf evaluaties**
mbt speerpunten en vast stellen prioriteiten mbt door-
ontwikkeling

Materialen: voorbeeld casuïstiek mbt veel voorkomende
problematiek

Fase
2

Kwaliteitscriteria voor de VERKLARENDE ANALYSE

2c De redenering van de best mogelijke verklaring voldoet aan de VEST-criteria

Volledig

(de beste verklaring verklaart alle uitingvormen van de problematiek in het dagelijks leven)

- Van elk cluster uit de top 3 zijn de transactionele interacties benoemd tussen oorzakelijke omgevingsinvloeden en persoonskenmerken, (zowel gunstige/bevorderende als ongunstige/belemmerende)

Van elk cluster uit de top 3 is nagegaan:

- Waarom nu: welke aanjagende of uitlokkende omstandigheden (omgevingsstressoren) zijn het moeilijkst en geven stress?

Als deze zijn ontstaan in het verleden, hoe werken ze nu door in het heden?

- Waarom gaat het niet vanzelf over: welke omstandigheden (omgevingsstressoren) maken dat verschijnselen van de problematiek niet verminderen of verdwijnen maar voortduren?

- Waarom ik/wij: (eventueel) welke persoonskenmerken (kwetsbaarheden door aanleg of leerervaringen) maken gevoeliger (aanjagend of onderhoudend) voor omgevingsstressoren?

NIET: 'een classificatie als 'ASS' bij kwetsbaarheden'

WEL: 'beperkte sociale intuïtie bij kwetsbaarheden'

- Wie biedt nu welke steun, waardoor het minder ernstig is dan het had kunnen zijn?
- Welke sterke persoonlijke eigenschappen (kracht) zorgen dat verschijnselen van de problematiek verminderen?

Uitkomsten van diagnostisch onderzoek, voor zover relevant voor het dagelijks functioneren of het detailleren van specifieke invloeden zijn in de verklaring verwerkt

Zowel sterke persoonskenmerken (vaardigheden en krachten) als zwakke persoonskenmerken (nog onvoldoende ontwikkelde of ontbrekende vaardigheden en kwetsbaarheden)

Economisch

(er worden niet meer factoren bijgehaald dan noodzakelijk om de verschijnselen te verklaren)

- De verklaring richt zich op elk van de moeilijkheden uit de top 3 (prioriteit)
- Alleen de relevante factoren van jeugdige en omgeving worden genoemd
- Invloeden uit het verleden worden alleen benoemd voor zover deze huidige invloeden verklaren. Relevante factoren uit het verleden (distale invloeden) zijn vertaald naar hun huidige aanjagende (proximale) invloed op de moeilijkheden

Distaal (in het verleden): 'opvoeder is mishandeld in diens jeugd'
Proximaal (huidige tijd): 'opvoeder heeft vermijdende coping ten aanzien van conflicten met de kinderen'

Samenhangend

(verband tussen de verschijnselen en de invloeden en de invloeden onderling)

- De invloed van de factoren (bijv. versterkend, verzwakkend, positief of negatief) wordt duidelijk gekoppeld aan de top 3 van verschijnselen
- De relatie tussen de verschijnselen van de problematiek, de verwachtingen en het vaardigheidsprofiel maakt duidelijk waarom er onvoldoende sprake is van 'goodness of fit'
- De relatie tussen persoonlijke kwetsbaarheid en specifieke omgevingsstressoren (kwetsbaarheid- stressorenhypothese) voorspelt de verschijnselen.
- De positieve invloed van persoonlijke kracht en steun maakt dat de verschijnselen niet zo ernstig zijn als ze hadden kunnen zijn. Wat een ieder doet is concreet beschreven.

Toetsbaar

(opgenomen deeloorzaken kunnen worden onderbouwd vanuit observaties van betrokkenen, diagnostiek en/of ingedette interventies)

- Voorspellende als-dan hypothesen, die te toetsen zijn door inzet van aanvullende diagnostiek (verklarende hypothesen) of interventies die het aanjagende of onderhoudende mechanisme toetsen (veranderingsgerichte hypothese).

- Bijdragen van de verschillende deeloorzaken hebben behandelrelevantie

NIET: 'vader heeft een rugzakje'

WEL: 'vader heeft moeite om kalm te reageren bij situaties die doen denken aan wat hij zelf heeft meegemaakt'

Fase
3

DOELEN OPSTELLEN op basis van de VERKLARENDE ANALYSE

3 Doelen

- Doelen zijn gebaseerd op de VA
- Doelen zijn resultaatgericht geformuleerd
NIET: 'zij leert haar zelfvertrouwen te vergroten'
WEL: 'zij probeert nieuwe dingen uit'
- Er is onderscheid tussen doelen voor de jeugdige en doelen voor de opvoeders/ gezagdragers
- Per doel worden één of meer interventies voorgesteld en beschreven

Onderbouwing criteria verklarende analyse

5 bio-psycho-sociale P's mbt de casusformulering (o.a. Kuyken, e.a. (2008), Henderson & Martin (2014), Geeraets & Van Leeuwen (2022, 2025))

1. **Presenting problem:** de feitelijke waarneembare moeilijkheden/ symptomen/ signaalgedrag/ waarneembaar gedrag
2. **Precipitating factors (why now?):** huidige aanjagende uitlokkende omgevings**stressoren** (antecedenten)
3. **Predisposing factors (why me?): kwetsbaarheden** (door aanleg en/of leerervaringen) die vatbaarder maken (aanjagend en/ of onderhoudend) voor omgevingsstressoren
4. **Perpetuating factors (Why does it continue?):** aanjagende onderhoudende omgevings**stressoren** (gevolgen)
5. **Promotive factors:** Waardoor de moeilijkheden **niet ernstiger zijn dan ze zijn**. Wat nu **al werkt**. **Wie, doet nu wat, waardoor** de moeilijkheden niet erger zijn en. Welke **positieve eigenschappen** van het kind/ jongere zijn **helpend irt de moeilijkheden**

Waar te vinden?

Geeraets & Van Leeuwen (2025). Vaagheid als vijand van een goede verklarende analyse.
Kind en Adolescent Praktijk In press

Henderson, S. W., & Martin, A. (2014). Case formulation and integration of information in child and adolescent mental health. *IACAPAP e-textbook of child and adolescent mental health*. Geneva: International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions.

Kuyken, W., Padesky, C. A., & Dudley, R. (2008). *Collaborative case conceptualization: Working effectively with clients in cognitive-behavioral therapy*. Guilford Press.

Kwaliteitscriteria voor de verklarende analyse aan de hand van het zeven factorenmodel. Kenniswerkplaats Jeugd Friesland: <https://awtjf.nl/tools-voor-professionals/7-factorenmodel/kwaliteitscriteria/>

Van Leeuwen, H.M.P. & Geeraets, M.H.W. (2022). *Vakbekwaam redeneren in de jeugdhulp*. Amsterdam: Boom uitgevers

Website Bureau PEERS met informatie: https://bureaupeers.nl/?page_id=3406